



Tadqiqot.uz

ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР МАВЗУСИДАГИ КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛЛАРИ

2020

- » Ҳуқуқий тадқиқотлар
- » Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар
- » Тарих саҳифаларидағи изланишлар
- » Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни
- » Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни
- » Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар
- » Педагогика ва психология соҳаларидаги инновациялар
- » Маданият ва санъат соҳаларини ривожланиши
- » Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши
- » Техника ва технология соҳасидаги инновациялар
- » Физика-математика фанлари ютуқлари
- » Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар
- » Кимё фанлари ютуқлари
- » Биология ва экология соҳасидаги инновациялар
- » Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари
- » Геология-минерология соҳасидаги инновациялар



No 18
31 июль

conferences.uz

**"ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР"
МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА 18-КҮП ТАРМОҚЛИ
ИЛМИЙ МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ
12-ҚИСМ**

**МАТЕРИАЛЫ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ
18-МЕЖДИСЦИПЛИНАРНОЙ ДИСТАНЦИОННОЙ
ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИИ НА ТЕМУ "НАУЧНО-
ПРАКТИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ"
ЧАСТЬ-12**

**MATERIALS OF THE REPUBLICAN
18-MULTIDISCIPLINARY ONLINE DISTANCE
CONFERENCE ON "SCIENTIFIC AND PRACTICAL
RESEARCH IN UZBEKISTAN"
PART-12**



УУК 001 (062)
КБК 72я43

"Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар" [Тошкент; 2020]

"Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар" мавзусидаги республика 18-кўп тармоқли илмий масофавий онлайн конференция материаллари тўплами, 30 июль 2020 йил. - Тошкент: Tadqiqot, 2020.- 13 б.

Ушбу Республика-илмий онлайн конференция 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегиясида кўзда тутилган вазифа - илмий изланиш ютуқларини амалиётга жорий этиш йўли билан фан соҳаларини ривожлантиришга бағишиланган.

Ушбу Республика илмий конференцияси таълим соҳасида меҳнат қилиб келаётган профессор - ўқитувчи ва талаба-ўқувчилар томонидан тайёрланган илмий тезислар киритилган бўлиб, унда таълим тизимида илфор замонавий ютуқлар, натижалар, муаммолар, ечимини кутаётган сифатлар ва илм-фан тараққиётининг истиқболдаги режалари таҳлил қилинган конференцияси.

Масъул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович, ю.ф.д., доцент.

1.Хуқуқий тадқиқотлар йўналиши

Профессор в.б.,ю.ф.н. Юсувалиева Раҳима (Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети)

2.Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар

Доцент Норматова Дилдора Эсоналиевна(Фаргона давлат университети)

3.Тарих саҳифаларидағи изланишлар

Исмаилов Ҳусанбой Маҳаммадқосим ўғли (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси)

4.Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни

Доцент Уринбоев Хошимжон Бунатович (Наманганд мухандислик-қурилиш институти)

5.Давлат бошқаруви

PhD Шакирова Шохида Юсуповна (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги "Оила" илмий-амалий тадқиқот маркази)

6.Журналистика

Тошибоева Барнохон Одилжоновна(Андижон давлат университети)

7.Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар

Самигова Умида Хамидуллаевна (Тошкент вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрланиш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)



8.Адабиёт

PhD Абдумажидова Дилдора Раҳматуллаевна (Тошкент Молия институти)

9.Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни

Phd Воҳидова МеҳриҲасанова (Тошкент давлат шарқшунослик институти)

10.Педагогика ва психология соҳаларидағи инновациялар

Турсунназарова Эльвира Тахировна (Навоий вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

11.Жисмоний тарбия ва спорт

Усмонова Дилғузахон Иброҳимовна (Жисмоний тарбия ва спорт университети)

12.Маданият ва санъат соҳаларини ривожлантириш

Тоштемиров Отабек Абидович (Фарғона политехника институти)

13.Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши

Бобоҳонов Олтибой Раҳмонович (Сурхандарё вилояти техника филиали)

14.Тасвирий санъат ва дизайн

Доцент Чарисев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

15.Мусиқа ва ҳаёт

Доцент Чарисев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

16.Техника ва технология соҳасидаги инновациялар

Доцент Нормирзаев Абдуқаюм Раҳимбердиевич (Наманганд мухандислик-қурилиш институти)

17.Физика-математика фанлари ютуқлари

Доцент Соҳадалиев Абдурашид Мамадалиевич (Наманганд мухандислик-технология институти)

18.Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар

Т.ф.д., доцент Маматова Нодира Мухтаровна (Тошкент давлат стоматология институти)

19.Фармацевтика

Жалилов Фазлиддин Содиқовиҷ, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлантириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

20.Ветеринария

Жалилов Фазлиддин Содиқовиҷ, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлантириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

21.Кимё фанлари ютуқлари

Рахмонова Доно Қаҳхоровна (Навоий вилояти табиий фанлар методисти)



23.Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари

Доцент Сувонов Боймурод Ўралович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

24.Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

Phd доцент Қаҳҳоров Ўқтам Абдурахимович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

25.География

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

Тўпламга киритилган тезислардаги маълумотларнинг хаққонийлиги ва иқтибосларнинг тўғрилигига муаллифлар масъулdir.

© Муаллифлар жамоаси

© Tadqiqot.uz

PageMaker\Верстка\Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

МАДАНИЯТ ВА САНЪАТ СОҲАЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ

1. Рахмонқулова Ё. М.	
АНАТОМИК АТАМАШУНОСЛИК МАВЗУСИНИ ЎҚИТИШДА	
ИННОВАЦИОН ЁНДАШУВ	7
2. To'rayeva Maftuna Gulomjonovna	
XALQ QO'SHIQLARINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATI VA BADIYATI.....	9
3. Sayidova Nilufar Bahodir qizi	
BUYUK SOHIBQIRON – BUYUK BUNYODKOR.....	11



МАДАНИЯТ ВА САНЪАТ СОҲАЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ

АНАТОМИК АТАМАШУНОСЛИК МАВЗУСИНИ ЎҚИТИШДА ИННОВАЦИОН ЁНДАШУВ

Рахмонқулова Ё. М.
Рахмонқулова Ёдгора Музаффар қизи – талаба,
Табиий фанлар факултети, Биология кафедраси,
Гулистан давлат университети
Email: englishmanshaka@gmail.com
Tel:+998933201276

Аннотация: Анатомик атамаларни тиббиёт олийгоҳида ўқитишида самарали интерфаол методларни жорий қилиш - ўқитувчи ва талаба ўртасидаги ҳамкорлик мулоқатларни таъминлайдиган восита ҳисобланади.

Калит сўзлар: анатомик, атамалар, тиббиёт, имконият, талаба, атамашунослик, модул, технология, инновация.

Ахборот технологияларининг жадал суръатлар билан ривожланиши ўкув жараёнига кетган вақт ва масофани қисқартиради. Бу эса таълим мазмунини тингловчига етказишида жуда муҳим роль ўйнайди. Сир эмаски, ўкув жараёнига замонавий ахборот технологияларини жорий этиш ўкув-билиш жараёни самарадорлиги, сифатини ошириш имконини беради. Бу эса, ўз навбатида таълим олишга қулай муҳит, имконият яратади.

Таълим технологияси инсонийлик тамоилларга таянади. Тиббиёт ОТМларида лотин тили фанини ўқитишида бу йўналишнинг ўзига хослиги талабанинг индивидуаллигига алоҳида эътибор бериш орқали намоён бўлади. Шундай экан, бўлажак тиббиёт ходимларини тарбиялашда лотин тили дарсида “Анатомик атамашунослик” мавзусининг мазмун-моҳиятини тушунтиришда интерфаол методлардан фойдаланиш муҳим аҳамият касб этади.

Бугунги кунда ривожланган мамлакатларда талabalарнинг ўкув ва ижодий фаолликларини оширувчи, таълим-тарбия жараёнининг самарадорлигини кафолатловчипедагогик технологияларни қўллашга доир катта тажриба тўпланган бўлиб, бу тажриба асосини интерфаол методлар ташкил этмоқда. Интерфаоллик таълим жараёни иштирокчиларининг билим, кўнукма, малака ҳамда муайян ахлоқий сифатларни ўзлаштириш ўйлида биргаликда, ўзаро ҳамкорликка асосланган ҳаракатни ташкил этиш лаёқатига эгаликларидир.

Анатомик терминология модулини ўқитишида талabalарнинг билиш фаолиятини фаоллаштириш ва вақтдан унумли фойдаланиш учун амалий машғулотларнинг ишчи дафтарини жорий қилиб унга интерактив топшириклар жойлаштирилади.

“Блиц-сўров” методи.

Топшириқ. Куйидаги отларнинг родини кўрсатинг.

1.Costa, ae- 2.Ductus, us- 3.Decoctum, i- 4.Ampulla, ae- 5.Ramus, i- 6.Partus, us- 7.Scabies, e- 8.Basis, is- 9.Magister, tri- 10.Vertebra, ae- 11.Nervus, i- 12.Ligamentum, i-

Куйидаги отларнинг турланишини аниқланг.

Aperture, ae, f- Mucosa, ae, f- Simus, us, m- Genu, us, n- Caries, ei, f-
Omentum, i, n- Ganglion, i,n- Aqua, ae,f- Fossula, ae, f- Facies, ei, f-

“Кичик гуруҳларда ишлаш” методи

1-гуруҳ топшириқлари

Лотин тилига таржима қилинг. шохчанинг узун ўсимтаси- ташқи юзанинг ёриги-ички устуннинг бойлами- бош миянинг ички эгати- қанотсимон ўсимтанинг юзаси- чин қовурганинг тепачаси- қовурга бошчасининг бўйни-

Сифатларни отлар билан мослаштиринг:

Қанотсимон (мушак, чуқур)-



Веноз (чигал, бўшилиқ)-

Кўндаланг (бойлам, эгат)-

Эшишув (тешик, най)- Кенг (эгат, юз, курак) - Чап (тизза, елка, ўмров)-

Ички (ўсимта, ёриқ)-

2-гуруҳ топшириқлари

Лотин тилига таржима қилинг. Бош миянинг ташқи ёриғи- чап елканинг блоки- ички безнинг оқиш йўли- пухакнинг ташқи деворчаси- 12 бармоқ ичакнинг ханжарсимон ўсимтаси- Nominativus ва Genetivusда мослаштиринг.

Хулоса қилиб айтганда, “Анатомик атамашунослик” мавзуси бўйича амалий машгулотлар интерфаол методлардан фойдаланилган ҳолда ташкил этилиши ўкув курсининг назарий масалалари билан бир қаторда, амалий масалаларни ўрганишга бўлган қизиқишлирини орттириш имконини беради.

“Анатомик атамашунослик” мавзуси бўйича талабалар томонидан ўзлаштирилган билим, кўникма ва малакаларнинг интерфаол ўкув топшириқлари (амалий топшириқлар, даражали тест топшириқлари) воситасида назорат қилиш ва баҳолашни амалга ошириш мазкур жараённинг кенг қамровлилиги ва ҳаққонийлигини таъминлайди.

Чиқарилган хулосалар асосида “Анатомик атамашунослик” мавзусини ўқитиша интерфаол методлардан самарали фойдаланиш юзасидан қўйидаги тавсияларни илгари суриш мумкин:

“Анатомик атамашунослик” мавзусини ўқитиша яхши натижага эришиш учун лотин тили фани учун ишчи дафтар яратиб самарали методларни қўллаган ҳолда топшириқларни жойлаштириб ўкув жараённига татбиқ этиш.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Абдуқодиров А.А., Пардаев А.Х. Таълим жараёнини технологиялаштириш назарияси ва методологияси. – Тошкент: “Фан ва технологиялар” нашриёти, 2012.
2. Исраилова М.Н., Абидова М.И. Лотин тили учун умумий луғат. Тошкент 2016. ”Фан ва технологиялар” нашриёти.
3. Педагогика (педагогика назарияси ва тарихи): ўқитувчилар тайёрлаш ва педагогика фани таълим соҳаси бакалаврият йўналиши учун дарслер. Проф. М.Х. Тоҳтакоджаеванинг умумий таҳрири остида.-Т.: Ўзбекистон файласуфлари миллий жамияти нашриёти, 2010.
4. Хўжаева Л.У., «Лотин тили», Тошкент: 2005.



XALQ QO'SHIQLARINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATI VA BADIYATI
(JIZZAX VILOYATI MATERIALLARI TALQINIDA)

To'rayeva Maftuna Gulomjonovna
Jizzax viloyati Zomin tumani Yom qishlog'i
O'z.D.S.M.I Folklor va Etnografiya yo'nalishi
1-kurs magistranti +99 897 135-90-89

Annotatsiya: maqolada Jizzah viloyati xalq og'zaki ijodiga oid manbalardan keltirilgan, hududga xos bo'lган xalq qo'shiqlarining o'ziga xos ma'nolari izohlangan.

Kalit so'zlar: viloyatning o'ziga xos urf-odatlari, ismlarga xos qo'shiqlar, ularning kelib chiqishi, an'ana va udum qo'shiqlari.

Xalq qo'shiqlari haqida madaniyatshunos olim Pol Lafarg shunday degan: " Mevali daraxtning shoxlarida ochilgan gul singari xalq og'zidan chiqqan qo'shiqlar yuksak tarixiy ahamiyatga ega. Bu qo'shiq xalq ko'nglidagi qayg'u hasrat va shodliklarning yo'ldoshi, uning bilim qomusidir ". Bu juda to'g'ri va topib aytilgan fikr.

Har bir xalqning o'ziga xos tarixiy merosi, san'ati va adabiyoti bilan qatorda ularning urf - odat va marosimlari an'ana va udumlari, og'izdan – og'izga o'tib davrlar mobaynida shakllanib ijro etib kelinayotgan og'zaki ijod namunalari ularning turmush tarzida o'z ifodasini topgan va shu xalqlarning orzu - umidlarini o'ziga xosligini dunyo qarashlarini ko'rsatib bergan.

Urf – odat an'ana va udumlar, kuy, qo'shiqlar, yalla, lapar, yor-yor, o'lanlar va aytimlar, turli o'yinlar har bir xalqning kelib chiqishi negizi bo'lib, u shu xalqning butun borlig'ini ko'rsatib berish bilan birga o'tmishi, buguni va ertasini ham ko'rsatib beradi. Shu bilan bir qatorda kelajak avlodni o'z eli va xalqiga bo'lgan e'tiqod, mehr - muhabbatini oshiradi.

Qadimdan ota-bobolarimiz imkonи boricha o'zlari o'rgangan va o'zlari tomonidan yaratilgan o'ziga xos boyliklarni ko'z qorachig'idek asrab ularni avlodlarga yetkazishga intilganlar. Shu ma'noda Jizzax viloyati bir qancha tumanlarida o'ziga xos madaniy merosini bugungi kunning durdonasi deb ko'rsatishimiz mumkin.

Yom Jizzax viloyatidagi eng ko'hna madaniy merosga ega bo'lgan qishloqlardan biri. Bu qishloq 800-yillik tarixga ega bo'lib qabristondagi toshlar buning yorqin dalilidir. Qishloqning o'ziga xos "Jonburgam", "Hayla-yo hayla", "Shiqqildama shiq", "Jahida" kabi qo'shiqlari bor. Ularni o'z ijrochilar bo'lib Alimqul bobo "Jon burgam", Soyib ota "Kichkina bo'ling", Befotima ona "Jahida" qo'shiqlarini ustamonalik bilan ijro etganlar. Bu qo'shiqlarni qishloq aholisi yoshlari ham sevib ijro etib kelmoqdalar. Qishloq oqsoqollari yoshlarga xalq qo'shiqlarining fazilatli tomonlarini yetkazishga harakat qiladilar. Yom qishlog'idagi to'ylarda "Jahida", "Jonburgam", "Kichkina bo'ling" qo'shiqlari hali-hanuz sevib ijro etib kelinmoqda. Qishloq onalari "Alla" qo'shig'ini o'zgacha mahorat bilan ijro etadilar:

Aylonayin oqchadan	Aylanib yursam oza
Lablari qaymoqchadan	O'rgilib ketsam soza
Och qolsa patirchadan	Shu bolani o'ynagani
Suvsasa tarvuzchadan	O'rdak bilan g'oza
Zomin tumanida keng tarqalgan	"Jahida" qo'shig'i ham turli qishloqlarda turlicha aytilgan.

Masalan:

Yom qishlog'ida Jahida-hihida-hashsha
bahida-hihida-hashsha deb aytilsa,

Qarapchi qishlog'ida jahida-ihida-haqqa
jahida-ihida-haqqa

Beshkubi qishlog'ida jahida-ihida-umora
Jahida-ihida-umora deb aytilgan.

Bu qo'shiqlarning ma'nosi bitta: qo'shiqda yorga yetolmagan, ota-onalarning qistovlari bilan turmush qurban, yorining dangasaliklari kuylangan.

Atlas ko'ylagim yengi	Ro'molim tolim – tolim
Oblo yuragim kengi	Tol bo'yli mani yorim
Dunyoni uch aylanib	Tol bo'ylikka yetolmay
Topmadim o'zim tengi	O'lmanan mani jonim



Qo'shiqlarimiz yigit va qizlar tomonidan aytishuv tarzida ham kuylangan. Forish tumaniga xos bo'lgan bu qo'shiqni bir tinglab ko'raylik.

QIZ: Qoshginangni qaqqhatay
Belbog'ingni bo'shatay
Haftada bir ko'rmasam
Seni kimga o'xshatay

YIGIT: Qoshginangni qarosi
O'tmas pichoq yarasi
Menga ham yor topilar
Ketmas ko'ngilni qorasi

Qo'shiqda yigit-qiz qochirim so'zlar bilan bir-birlariga asl dilidagi maqsadlarini goh pinhona, goh oshkora aytadilar.

Xalq og'zaki ijodida badiat juda kuchli bo'ladi.
Ro'molim bor oy guli
O'rtasi choydish gulli
Mani yorimni so'rasangiz
Mehmon xonaning "guli"

Bunda yorining uyga kelmasligini, mehmonxonaning guli bo'lib qolganligini aytadi.

O'yinga tushgan bo'yingdan O'tirganlar aylansin
Larzon urgan qo'lingdan "Handalakchadek" bo'yingdan

Bunda ham yorining bo'yi pasligini erkalab handalakka o'xshatgan. Baxmal tumanining "Potma patir" qo'shig'i ham o'ziga xos xususiyatga ega. Aholining mahalliy shevasida Fotima ismining o'ziga xos o'xshatmasi bo'lib, patir, jupqa (g'ilindi) va boshqa ovqatlarga usta pazanda deb ta'riflanadi. Agar qo'shiqqa nazar tashlasak, Potma chechaning ismi ekanligi yaqqol sezilib turad. Qo'shiq esa o'ziga xos o'ynoqi ohangda qarsak jo'rligida ijro etiladi.

POTMA PATIR

Naqorat :

Potma patir
Jupqa qotir
Jupqang pishsa
Bazzi chaqir

Naqorat :

Qozon to'la qotirma
Qozon to'la qotirma
Chechamning ishlari ko'p
Boshginamni qotirma

Naqorat:

Chachingda bor jamalak
Ko'kka chiqdi kamalak
Chechamning yuzlari-yo
Bunday go'zal oy malak

Choyginangdan chechajon
Choy ichishingdan chechajon
Choy qaynatib ichilgan
Choydushingdan chechajon

Bu qo'shiqlar orqali qadriyatlarimizdan bebaho namunalarini saqlab kelgusi avlodlarga ma'naviy ozuqa sifatida taqdim etamiz.

Foydalilanigan adabiyotlar

1. Rahmatilla Sarimsoqov. Tog'larni jaranglatgan qo'shiqlar 2015-yil 17-bet
2. Bahodir Roziqov. Yom yulduzları 1995-yil 3-bet
3. Rahmatilla Sarimsoqov. Yom qishlog'i qo'shiqlari 2016-yil 4-bet



BUYUK SOHIBQIRON – BUYUK BUNYODKOR

*Sayidova Nilufar Bahodir qizi
MRDI San`atshunoslik fakulteti 3 bosqich talabasi
Saylixonov Shaxzod Dilshodxo'ja o'g'li.
SamDU Psixologiya fakulteti 1bosqich talabasi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada milliy, qadimiy tariximiz haqida so'z yuritilar ekan, o'sib kelayotgan yoshlari ongida milliy tariximizga bo'lgan bilimlarni shakllantirish, Temriylar davridagi madaniyat, san`atning naqadar yuksak darajaga ko'tarilgani haqida ma'lumot olish mumkin.

Kalit so`zlar Ma'rifat, Temuriylar, Amir Temur, Sohibqiron, Firdavsiy, Yassaviy, Shohizinda, muzey, Bibixonim, Go`ri Amir.

*"Biz tariximizdan biror sahifani ham olib tashlamaymiz.
Zero, bu tarix bizniki, uni unutishga hech kimning haqqi yo'q."
I.A.Karimov. O'zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidenti*

Tarix xalqqa turli xil saboqlar va ma'rifat beradi. Har bir xalq har bir inson o'z tarixini, o'z tmishini ajdodlari tomonidan yaratilgan tarixiy asarlarni, turli tarixiy kitoblarni sinchiklab o'qish, o'rganish hamda ularni aqlan tasavvur ila mutolaa qilish orqali bilib, anglab oladi. Tarix saboqlari bugungi ana shunday dorilomon kunlarda bizni hushyorlikka, o'z tariximizni yetuk darajada bilihiga undaydi desak, xato bo'lmaydi. Tarixni o'rganmasdan turib kelajakni anglab bo'imasligi ayni haqiqatdir. Tarix saboqlaridan o'ziga tegishli xulosa chiqara olmagan, kechagi kunini mukammal bilmagan millatning kelgusi qismati o'z-o'zidan ma'lumdir.

Har qaysi millat o'z milliy qadriyatlarini, o'z an'analariyu-maqсадalarini, shu bilan birgalikda, umumbashariy taraqqiyot yutuqlari asosida rivojlantirib, ma'naviy dunyosini yuksaltirib borishga talpinar ekan, bu borada tarixiy xotira masalasi alohida ahamiyat kasb etadi. Qadim qadimlardan bizning tariximiz yashirilgan, ya'ni qaysidir ma'noda noto'g'ri, buzg'inci yo'llar orqali talqin etilib kelingan. Albatta bunday "xato" ravishda yozilganining asosiy, birdan bir sababi xalqimizning ongini egallab olish, ularning ma'naviyatini sindirish, madaniyat hamda an'ana va qadriyatlarini oyoq osti qilish bosqinchilarning bosh maqsadi bo'lib kelgan. Tarixan bizga ma'lumki, barcha hukmdorlar, buyuk sarkardalar Vatan ozodligi, tinchligi yo'lida doimo kurashib kelganlar. Bizning qadimgi ajdodlarimiz hisoblangan massagetlar malikasi To'marisning o'z yaqinlaridan ayrilishiga qaramasdan, sabr, matonat ila dushmanlari ustidan qozongan g'alabasi, yohud oddiy cho'pon yigit Shiroqning o'z xalqi ozodligi yo'lidan jonidan kechib, hiyla yo'li bilan dushman askarlarini tor-mor keltirganiga tarix haqiqiy guvohdir. Bundan tashqari, shon shavkati olamni tutgan buyuk sarkardamiz Sohibqiron Amir Temur bobomizning qilgan buyuk ishlari, vatan ozodligi yo'lida olib borgan siyosati ayniqsa e'tiborga molikdir. Tarix sahnasida buyuk sulola Temuriylar davrini boshlab bergen. Ushbu davr Markaziy Osiyoda ikkinchi Uyg'onish davri bo'ldi desak, mubolag'a bo'lmaydi.



Sababi, Amir Temur davlat ishlaridan tashqari, o'z yurtining obodonchiligi, ravnayiyo'lida ham bir qancha tadbirlarni amalga oshirgan. Xususan, me'morchilik, san'at, ilm – fan, madaniyat sohasida katta o'zgarishlar ro'y berdi. Ayniqsa yurtimizga turli go'shalardan quruvchi usta hunarmandlarni, naqqosh-u me'morlarni olib keldi. Qaysi yurtni egallashidan qat'iy nazar, zafarli yurishi uchun yurtda imoratlar barbo qildi. Hattoki, o'zlaridan avval o'tgan buyuk shaxslarga bo'lgan hurmat e'tibori sifatida Turkistonda Ahmad Yassaviy qabrlari ustiga qurdirgan minorasi, buyuk shoir, donishmand olim Firdavsiyni ham ustoz sifatida e'zozlab, ziyoratgohini obodonlashtirgani haqida tarixiy faktlar mavjud. Samarqand shahri mo'gullar bosqini davrida vayronalar, iqtisodiy-siyosiy hamda ma'naviy qoloqliklar girdobiga tushib qolgani ma'lum. Buyuk Sohibqiron Samarqand shahrini o'z davlati markaziga aylantirganidan keyin, shaharni qiyofasi tubdan o'zgardi. Amir Temur davrida davlat mo'g'ullar davriga nisbatan har tomonlama, ilm-fan, san'at, madaniy hamda siyosiy jihatdan ravnaq topgan. Xususan Samarqand shahrining o'zida bir qancha tarixiy inshaotlar qurilishiga rahbarlik qilgan. Jumladan, Shohizinda, Bibixonim, Go'ri



Amir va boshqalar. Birgina "Samarqand marvaridi" degan nomga sazovor bo'lgan Shohizinda ansambl nafaqat tarixiy-memorchilik yodgorligi, balki, allomalar, avliyolar, malikalar-u lashkarboshilarning abadiy oromgohi hamdir. Obidadagi har bir maqbara faqatgina o'ziga xos bezaklar bilan qoplangan bo'lishiga qaramay, ularning barchasi yaxlit bir kompozitsiyani, tugal bir me'morchilik ansamblini tashkil etadi. Shohizindaning yana bir o'ziga xos, qimmatli tomoni shundaki, unda Samarqandning qariyb uch ming yillik tarixi mujassamdir. Tarixiy ma'lumotlarga qaraganda, Shohizindaning shakllanishi XI asrlardan boshlangan. Shohizinda so'zining ma'nosi esa "tirik shoh" bo'lib, xalq orasida ushbu nom bilan mudom yashab kelmoqda. Sohibqiron hukmdorlik taxtiga o'tirgach, ushbu me'moriy ansambl hayotida ham katta o'zgarishlar ro'y berdi. Sohibqiron davrida Shohizinda ansambl tom ma'noda bugungi qiyofasida qayta tiklandi. Shuni aytib o'tish lozimki, Shohizinda me'morchilik yodgorligi turli davrlarda har xil hukmdorlar va amaldorlar tomonidan barpo qilingan maqbara, masjid hamda madrasalardan iborat murakkab yodgorlikdir.

Xulosa o'mida shuni aytish mumkinki, buyuk shaxslarni tarix yaratadi, ular xalq dardi, millat qayg'usi bilan yashashadi. Har bir ozodlikka intilgan xalq o'ziga shunday yo'lboshchi saylaydi. Ana shunday murakkab tarixiy jarayonda Sohibqiron bobomiz xalqni birlashtirib, uni ozodligi yo'lida tarix sahnaasiga qadam qo'ydi. Madaniyat san'at sohasida katta o'zgarishlarni amalgalashirganligi bo'yicha yozma manbalarda bayon qilingan. Ammo uzoq yillar mobaynida mustamlaka iskanjasida kun kechirgan xalqimiz ana shunday buyuk ajdodini qadrlash, uning tarixiy mavqeini munosib o'ringa qo'yish imkonidan mahrum edi. Mustaqilligimizning ilk davrlaridanoq tariximiz qayta tiklandi. Buyuk ajdodlarimizning xotiralari e'zozlandi. 1996 yilda Amir Temurning 660 yillik yubileyi keng nishonlandi, YUNESKO tomonidan xalqaro konferensiylar va ko'rgazmalar o'tkazildi. Poytaxtimizning markazida temuriylar tarixi yoritilgan ulkan "Temuriylar tarixi" davlat muzeyi qad rostladi.

Foydalilanigan adabiyotlar ro'yxati.

1. I.A.Karimov "Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch" Toshkent 2008 y
2. "Ma'naviyat yulduzlari" Toshkent 1999 y
3. Q.Rajabov, A.Zamonov "O'zbekiston tarixi" darslik Toshkent 2017 y

**TADQIQOT.UZ
ТОМОНИДАН ТАШКИЛ ЭТИЛГАН**

**"ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР"
МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА 18-КҮП ТАРМОҚЛИ
ИЛМИЙ МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ**

(12-қисм)

Масъул мухаррир: Файзиев Шохруд Фармонович
Мусаҳҳих: Файзиев Фаррух Фармонович
Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Эълон қилиш муддати: 30.07.2020

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000